(Nro. 11.)

GAZETA LWOWSKA.

W Poniedziałek Nro. 6. 14. Stycznia 1822.

Wiadomości kraiowe.

Podług wiadomości z Wenecyi, podniosła się woda w Lagunach niezmiernie w d. 25. i 26. Grudnia; przyczyną tego wzniesienia się była burza morska trwaiąca dni kilka, a powstała przez silny wiatr południowo-wschodni zwany Sirokko. Szkody, które wielka ta powódz sprawiła na placu Lido w mieście i wielu składach, iest znaczną.

Wiadomości zagraniczne.

Ameryka Hiszpańska.

Okręt przybyły w d. 30. Listopada z la Guayra do Nowego Yorku przywiozł wiadomość, że i Kumana poddała się powstańcom pod Jenerałem Bermudez. We dwa dni po kapitulacyi przybyła z Puerto-Cabello, miasta będącego ieszcze w mocy Królewskich, eskadra Hiszpańska do zatoki Kumany. Dowodzca tey eskadry dowiedziawszy się o tem, co zaszło, i że Bermudez, zwycięzca, obchodzi się z umiarkowaniem, żądał on zawieszenia broni i pozwolenia wniyścia do portu, co też mu i dozwolono.

Kongress Rzeczypospolitey Kolumbiyskiey mianował Szymona Boliwara Prezesem a Jenerała Santander Wice-Prezesem. Pierwszy udał się z Maracaibo do Rosario de Cucuta, siedziby kongressu, aby zatwierdził różne ustawy uchwalone przez to zgromadzenie. Jedna z tych ustaw dozwala w Rzeczypospolitey Kolumbiyskiey bezwarunkowey wolności prassy.

Podług wiadomości z Hawanny, odkryto na wyspie Kubie spisek czarnych, maiących za cel wymordowanie wszystkich białych. Jedno z stronnictw tuszyło sobie zawsze ogłosić tę wyspę za niepodległą Hiszpanii, tylko powszechne niebezpieczeństwo czarnych połączyło w iedney chwili rozróżnione stronnictwa. Prowincyia Guatemela, położona ku stronie południowey Nowey Hiszpanii, wraz z graniczącą intendenturą Oaxaca będącą pod zarządem Wice-Króla Nowey Hiszpanii ogłosiła się w d. 15. Września za niepodległą. Poruszenie to zdaie się, iż wzięło początek z Ciudad Real w prowincyi Guatemala.

Portugaliia, Brazyliia i Algarbiia.

Statek pocztowy: Xiążę Kent, przywiózł w d. 18. Grudnia do Anglii gazety i listy z Rio-de-Janeiro dochodzące do d. 28. Października. Podług wiadomości wcześnieyszych mocno tamże mniemano, że Następca Tronu ogłoszony miał bydź Królem Brazyliyskim 12 wspomnionego miesiąca, iako w dniu urodzin swoich. Atoli dzień ten minął spokoyniey iak się sądzono. List z Lizbony z d. 9. Grudnia wyraża w tey mierze: »Ostatnie wiadomości z Rio-de-Janeiro sięgaią ostatniego Października. Duch niespokoyny, panuiący od kilku miesięcy w tem mieście, nie sprawił wprawdzie wybuchów iak się spodziewano, atoli stan kraiu doszedł naywiększego stopnia niepewności.«

Z Lizbony d. 4. Grudnia. — Podług zdania sprawy intendenta policyi, popełniono w ostatnich 10 tygodniach 384 zabóystw w Portugalii. Niebezpieczną iest wychodzić, gdy się zmierzchnie.

Według wiadomości sięgaiących do d. 25. Paźdz. odebranych z Rio de Janeiro w Anglii, wypadki zapowiedziane na dniu 12. wspomnionego miesiąca iako w dzień urodzin Następcy Tronu nie ziściły się. Jednak mieszkańcy byli w poruszeniu, iak tego dowodzi Następcy Tronu z d. 6. Paźdz. odezwa, w którey Xiążę ten, uwiadomiony o planie przemawia do sprawców tegoż: »Jakiż szał opanował wasze umysły? Chcecież złamać przysięgę przeciwko Królowi i Konstytucyi? Ażaliż mniemacie, że się z wami połączę dla wspierania planów, sprzeciwiaiących się przysiędze wykonaney przezemnie, woysko i wszystkich obywateli w pamiętnym dniu 26tego Lutego? — Błądzicie i dażycie do zguby waszey, kiedy nie

)(

zachowuiecie istnieiącego porządku, kiedy nietrzymacie się drogi honoru i sławy, którąście byli obrali. Jest kilku wichrzycieli, staraiących się oddalić was od dobrego Króla, nieumieiących oceniać iego Rządu, a który dopoki Bóg go zachowa, zawsze takim pozostanie. Co się mnie dotycze, nigdy nie będę wiarołomnym przeciwko religii, Królowi i oyczyznie. Gotów iestem poświęcić życie moie za religiią, Króla i oyczyznę i t. d.« — Xiążę oddalił podtenczas dotychczasowego intendenta policyi Antonio Luis Pereira da Cunha, a mianował w mieyscu iego, wyższego sędziego Joao Ignacio da Cunha.

Hiszpaniia.

Dostrzegacz Austryiacki z d. 4. Stycznia zawiera co następuie:

List następuiący zupełnie wiary godnego męża, który był obecnym ostatnim naradom Stanów w Madrycie, służy ku sprostowaniu, udzielonego przez nas artykułu, wyiętego z gazet Francuzkich (umieszczony on iest w N. 3. gazety Franc.) w którym to artykule rezultat owych posiedzeń częścią niezupełnie, częścią nie należycie był wystawiony.

Z Madrytu d. 3. Grudnia 1821.

Zdanie sprawy Kommissyi, obeymowało dwa zupełnie od siebie oddzielne rozdziały, z których pierwszy tylko wtenczas miał bydź ogłoszonym publicznie, gdyby pierwszy wzięty był pod rozwagę i uchwała Stanów udzieloną została Rządowi. *) Na posiedzeniu z d. 11. przyięły Stany przełożony przez Kommissyię do Króla adress, w którym naganiaią nieposłuszenstwo miasta Kadyxu i Sewilli, atoli przypadki zaszłę w Kadyxie przypisuią błędowi, w Sewilli zaś kary godnemu zamiarowi.

Na posiedzeniu wczorayszem odczytano drugi rozdział zdania sprawy a dzisieyszego poranku d. 13. rozpoczęto rozprawy. Drugi ten rozdział nadaie przyczyny panuiącemu teraz w narodzie zaburzeniu i powstaniu, i uważa ie za przemiiaiące w postępowaniu Ministrów; pomiędzy przyczynami obcemi dla Ministrów wymieniaią nadużycie prassy i prawa petycyynego. Kommissyia przekłada w końcu adress do Króla, w treści, aby Krol Jego Mość raczył przedsiewziąć w Ministeryium takie odmiany, iakich wymagaią okoliczności, z zapewnieniem, iż gdyby Król osądził za rzecz słuszną użyć środków prawodawczych do zapobieżenia namienionym nadużyciom, Stany wspierać będą chętnie zamiary Króla.

Od początku dzisieyszego posiedzenia okazuie się mocna oppozycyia przeciwko przełożeniu Kommissyi, tak dalece, iż na stronę teyże tylko dwóch mowcow zapisało się. Wszakże nie należy się temu dziwić, bowiem Kommissyia nie zaspokoiła ani przyiacioł, ni przeciwników nieporządku. Rozprawy trwały dzień i wszystko każe się spodziewać, że proiekt Kommissyi zostanie odrzucony. Na Ministrów powstawano mocno, lecz bez skutku, chociaż nie maiąc talentów wymowy bardzo się miernie bronili.

W prowincyiach panuią wciąż rozruchy. Mówią, że Jenerał Velasco, Dowodzca Sewilli, uzbroił się otwarcie dla oparcia się rozkazom Rządu.

W Pamplonie zaszły krwawe wypadki między załogą a mieszkańcami. Mina utrzymuie ieszcze powagę swoię w Korunnie i przyległych okolicach tego miasta; reszta prowincyi Galicyi uznaie Zwierzchność mianowanego przez Rząd Naczelnika politycznego w mieyscu Miny Jeneralnym Kapitanem, który obrał teraz na siedzibę swoią Lugo.

Zdaie się, iż w Barcellonie pomimo, że żółta gorączka nie zupełnie ustała, bo sprząta ieszcze codzień 15 do 20 osób, mniey zważaiąc na zarazę, oddaią się mieszkańcy wściekłemu stronnictwu. Już przez kilka nocy jeneralny marsz bębna przebudzał mieszkańców. Pięć do sześć tysięcy ludzi milicyi stoi pod bronią. Pospólstwo żądało powtórnie oddania sobie twierdzy, gdzie się zamknął dowodzca z kilkomaset ludzmi. W takim stanie rzeczy zerwane są wszystkie związki towarzyskie, nie słuchaią tam rozkazów, a te środki zaradcze, których stan zdrowia Barcellony zawsze ieszcze koniecznie wymaga, są zaniedbane. Kordon zdrowia iest tak dobrze iak zerwany.

Wielka Brytaniia i Irlandyia.

Gazeta Angielska: Kuryier umieszcza od nieiakiego czasu pod artykułem »Stan kraiu« wiadomości z Irlandyi, z których udzielamy co następuie: Nie obwarowano ieszcze palisadami na około Dublina, lecz ie przysposobiono; znayduią się w zbroiowni i mogą bydź w krótkim czasie użyte do zatarasowania ulic i gościńców. Zgoła przedsiewzięto wszelkie środki ku zapewnieniu spokoyności i bezpieczeństwa w mieście. — Irlandyia liczy w tey chwili Hrabstw spokoynych 20 (po większey części ku północy) po części zaburzonych 7: Carlów, Gal-

---

*) Zdaie się, iż paczka zapieczętowana, o którey tyle mówiono, niezawierała nic w sobie innego, iak tylko tę drugą część zdania sprawy Kommissyi.

way, Kilkenny, Meath, Roscommon, Waterford, Westmeath; ostatnie pięć zupełnie zbuntowane (Clare, Cork, Kerry, Limerick i Tipperary.) — Napadaią i rabuią iuż teraz poczty listowe idące pod zasłoną woyskową. Podczas takiego napadu poczty, z Limerick do Corke strzelano z obu stron; zabito dragona, pocztyliion z drugim dragonem ratował się ucieczką. — Niedawno napadnięto znowu dwa domy, zbito niemiłosiernie żołnierza od milicyi, który przybywszy na exekucyią za dziesięcinę, miał zabierać bydło i broń mu wzięto. Trzeci dom zapalono, lecz szczęściem nadszedł właściciel i ugasił. Człowieka stoiącego na straży uderzono kamieniem, aż upadł na ziemię. — Jednego z wieśniaków ukamienowali sąsiedzi na śmierć. — W innym domu żądano broni, mąż niechciał iey dać; przelękniona żona, chcąc go nakłonić, rzekła: »Inaczey podpalą dom.« Na to odezwał się ieden z hultajów: »Nie, nic złego nie uczynimy ani domowi, ani tobie ani dzieciom waszym; ale męża twego spaliśmy na proch, ieżli nam broni nieda.« — Wielu włościan zaczyna iuż oddawać broń władzom mieyskim, co iest zbawiennym i godnym naśladowania czynem. Poymano gdzie niegdzie kilku rabusiów i podpalaczów. Kapitan Rock, tak zwany naczelnik powstańców, kazał w Hrabstwie Limerick poprzylepiać kartki, w których zabronił płacić podatków i dziesięciny; oświadczył oraz, iż dzierżawa ma bydź zmnieyszona na 40 za sto; ostrzegł nakoniec zwierzchników mieyscowych, aby tych kartek nie kazali odrywać.«

Francyia.

W dniu 24. Grudnia przełożył Minister Spraw Wewnętrznych Izbie Deputowanych przyięty przez Izbę Parów proiekt do ustawy, względem policyi zdrowia, poczem rozpoczęto rozprawy nad proiektem do ustawy zezwolenia tymczasowie na trzy dwunastych części podatku. Oprócz kilku członków z ostatniego końca lewey strony (PP. Corcelles, Foy, Mechin i t. p.) nie mówił nikt przeciw proiektowi, i takowy przyięto bez odmiany 281 głosami przeciwko 13.

Sąd Królewski Paryzki rozstrzygnął w d. 22. Grudnia ważną sprawę. Pytaniem było, czyli Król, od czasu swoiego na Tron wstąpienia może bydź pociągniony przed sąd za długi pierwey zaciągnione. P. Quoquet Adwokat jeneralny wniosł na odrzucenie żałoby. Sąd po godzinnem naradzaniu się, wskazał Ministra Domu Królewskiego na zapłacenie długu należnego Pani Poisson Bacot. Pytanie to rozpoznawano po dwarazy, a zawsze iednakowy zapadł wyrok.

Królestwo Polskie.

Z Warszawy donoszą: Wczorayszy dzień (25.Gr.) należeć powinien do osobliwszych, rzadko bowiem kto pamiętać może, aby 26. Grudnia południe było tak ciepłem i pogodnem; ogród Krasińskich był tak iak wlecie napełniony spaceruiącymi, w wielu domach okna pootwierano, pozrzucano płaszcze, a niektóre rośliny powypuszczały pączki. Wieczorem zaś deszcz padał ulewny. Dziś rano był wiatr przykry.— Wisła znacznie przybrała.

Aktorowie Francuzcy znowu na 12 widowisk ogłosili abonament, i rozpoczęli w d. 9. z.m. swoie przedstawienia.

Prawie po wszystkich miastach, gdzie bywaią wielkie Jarmarki zwykły się wydarzać często i znaczne kradzieże, u nas baczność Policyi troskliwie strzeże szkód podobnych. Wczasie ostatniego Jarmarku przed kilkunasto dniami dwie kobiety porządnie ubrane zręcznie sprzątnęły kilka sztuk materyi w sklepie obcego kupca, niespełna w kwadrans zostały wyśledzonemi. Także lokay bez służby skradł w budzie kupieckiey parę rękawiczek, natychmiast został schwytanym, Policyia chcąc widzieć iego mieszkanie znalazła w gotowiznie przeszło 4000 Złł.; były one skradzione, a właściciel w krótce się wynalazł i stratę odzyskał.

Rossyia.

Kuryier Litewski z dnia 19. Grudnia zawiera wiadomości z Petersburgu z d. 9. t. m.: »W przeszłą Sobotę d. 3. Grudnia o południu Jey Cesarska Wysokość Wielka Xiężna, Maryia Pawłowna, z Małżonkiem Swoim Jego Wysokością Następcą Wielkim Xięciem Sasko-Weimarskim, przybyła do pałacu Strzelnińskiego, gdzie Jey Wysokości oczekiwali N. Cesarz Jegomość i N. Cesarzowa Jeymość Maryia Fedorowna, a po herbacie udali się napowrót do Petersburga. Następnego dnia był obiad familiyny u Jey Cesarskiey Wysokości Wielkiey Xiężny Alexandry Federowny.«

Kuryier Litewski z dnia 14. Grudnia zawiera: »Przez Ukaz Naywyższy J. C. M. do Rządzącego Senatu pod dniem 10. Październikа 1821 r., dla dobra handlu na morzu czarnem i Azowskiem, rozkazano otworzyć nowy port handlowy w Kerczu, i potwierdzone etaty okręgu celnego i kwarantannowego do skutku przywieśdź. Względem handlowych związków, mogących się rozpocząć przez otwarcie portu tego z Narodami wschodniemi, dane są od J.

C. M. udzielne prawidła sprawuiącemu Ministeryium Spraw Wewnętrznych, Ministrowi Skarbu, i sprawuiącemu Ministeryium Spraw Zagranicznych. «

»Dla ogólnego związku w rzeczach handlowych i kwarantannowych ostróżności, oraz dla iednokształtnego i dogodnieyszego dozoru nad ich działaniami w portach czarnego i Azowskiego morza, rozkazano: Naczelników miast: Odessy, Taganroga i Teodozyi uczynić podległymi Woiennemu Gubernatorowi Chersońskiemu, na tey zupełnie osnowie, na iakiey podlega mu Naczelnik miasta Jenikołu, podług potwierdzonego postanowienia względem portu w Kerczu.«

Dnia 10. Listopada w Nikołajewie spuszczono nową fregatę 44działową.

Dnia 5. Listop. na samym początku godziny 4tey z południa, w Machnowce doznali trzęsienia ziemi, które zrazu tak było mocne, że w domach drzwi i sprzęty drżały, a coraz się zmnieyszaiąc, około dwóch minut trwało. Tegoż dnia o godzinie 5. z południa było trzęsienie ziemi w Oczakowie, i 2 minuty trwało. Tegoż miesiąca d. 5go na początku godziny 4tey z południa lekkie trzęsienie ziemi w Nikołajewie 6 sekund trwało.«

T u r c y i a.

Z Wiednia d. 2. Stycznia. — W dniu 10. Grudnia, to iest dniem później od ostatnich wiadomości nadeszłych przez nadzwyczayną sposobość, odebrano tu przez gońca wysłanego z Konstantynopola doniesienie, iż ogłoszony w d. 30. Listopada Firman przeciwko burzycielom spokoyności publiczney, nie został bez skutku. Niektórych przekraczaiących te rozkazy, ukarano śmiercią, a odtąd nie słyszano o żadnych dalszych bezprawiach. Przy wrażeniu, iakie sprawić musiały na pospólstwie Tureckiem codziennie ponawiaiące się wiadomości o oburzaiącem okrucieństwie Greków, popełnianem na Turkach, którzy w ich ręce wpadną, dziwić się zaiste należy, iż Rząd mógł ieszcze utrzymać tyle porządku i bezpieczeństwa w Stolicy. W tem nieszczęśnem położeniu musiano iąć się publicznego ukarania powstańców, którzy schwytani bywaią z bronią w ręku, i iakkolwiek oburzaiącym iest widok dla Europeyczyka z przybitych głów na bramie Seraiu, to przecież roztropnie mówiąc przyiaciel ludzkości nie może mieć innego życzenia iak, aby nayprędzey ukończyła się domowa dwóch równym fanatyzmem rozognionych Narodów woyna, która nigdy swego początkowego charakteru nie zdoła zaprzeczyć.

Podług naynowszych listów z Theranu oświadczył powtórnie Dwór Perski, iż kroki nieprzyiacielskie Xięcia Kermanszacha, w Wielkorządztwie Bagdadzkiem, (właściwie Szerzor) nie maią żadnego związku z teraźnieyszemi wypadkami w Państwie Tureckiem, i że do takowych dały powód dawnieysze napady Kurdów w granice Perskie, pochodzące z zatargów pogranicznych, dla których zagodzenia w sposobie przyiacielskim wysłał Szach iednego ze swoich Ministrów do Xięcia swoiego Syna. — O woynie w Armenii, nic było nigdy wzmianki w tem oświadczeniu. Rozruchy w Trebizondzie, o których nic na nowo nie słychać, zdaią się mieć swoie źrodło w temże samem mieście.

Główną sprzężyną rewolucyi w Peloponezie ma bydź nieiaki Bambas, były Professor w Chios. Człowiek ten maiącey zapaloną głowę, zwrócił na siebie ieszcze w zeszłym roku uwagę Rządu Tureckiego. Przeięte listy iego utwierdziły podeyrzenie. Dywan posłał rozkaz, aby go poymano i szkołę zamknięto. Uwięziony Bambas został posłany na okręcie Greckim, dowodzonym przez Kapitana Tureckiego, do Stambułu. W żegludze wymową swoią zachęcił maytków do buntu. Zabito Officera Tureckiego i w morze wrzucono. Bambas schronił się do klasztoru na górze Athos, gdzie utrzymywał korrespondencyią z Europą. Po powstaniu Ypsylantego udał się do Idryi. Zbuntowani przez niego Idryioci, zatknęli tróykolorową chorągiew Węglarzy. Dokładnieysza rozwaga i niepomyślny wypadek rewolucyi Neapolitańskiey i Piemontskiey, skłoniły Idryiotów do zamienienia chorągwi tróykolorowey, na chorągiew krzyża. Bambas opuścił Idryią i udał się do Kandyi, gdzie atoli wszyscy bogaci i znakomici Grecy odmówili mu pomocy. W górach potrafił zbuntować ubogi lud Spezzyiotów. Idryioci wysłali Posłów do Spezzyi i Ipsary, a Grecy na tych wyspach chętnie połączyli się z bogatymi i możnymi Panami Idryiockiemi. Taki iest początek powstania w Morei, które właściwie Bambas ułożył, będąc sam narzędziem wielkiego planu, pokrytego dotąd nieprzeyrzaną zasłoną. Bambas iest niezmiernie czynny; iemu to Senat Kalamacki, swóy byt winien.

Redakcyia F. Krattera. — Drukiem J. Pillera.